

Te Deum

15 november 2024

Filosofen leren ons dat we in het tijdperk van “post-truth” leven. Met andere woorden, persoonlijke mening, ideologie, emotie en geloof nemen de overhand op de feitelijke realiteit. In dit nieuwe tijdperk is fake news niet eenvoudigweg een onwaarheid, maar wordt het een “alternatief feit”, een ander gezichtspunt op de realiteit. En hoe overtuigender de auteur is en hoe meer hij de juiste middelen inzet, hoe groter zijn publiek wordt, soms zelfs met een beslissende invloed op het sociale en politieke leven, waardoor onze democratische waarden van rechtvaardigheid, solidariteit, zorgzaamheid en vrijheid worden bedreigd.

Hierop zouden we kunnen antwoorden dat we steeds weer moeten terugkeren naar de feiten, en dat is juist. Maar we weten ook dat de louter objectieve weergave van de realiteit vaak niet effectief is. Objectiviteit richt zich tot de rede, terwijl we hier in het domein van de emotie zitten.

Hoe kunnen we best reageren op de dreiging van het tijdperk van post-truth? Welke remedie moeten we toepassen? Het boek Wijsheid wijst ons de weg. Want wijsheid verenigt zowel rede als emotie, hoofd en hart. Voor wijsheid is waarheid niet alleen een kwestie van koele rationaliteit, maar ook van hart en empathie.

Als we vandaag de pijn echt willen horen en aanvoelen van de slachtoffers van onrecht en misbruik in al hun vormen, de roep van onschuldigen onder de bommen in het Midden-Oosten, in Oekraïne, in het oosten van Congo en elders in de wereld; als we de angst willen voelen van degenen die bezorgd zijn over hun welzijn en dat van hun dierbaren, dan kunnen we hen niet enkel voorzien van statistieken en economische indicatoren. We moeten hun gezicht zien, hun stem horen en geraakt worden door hun verhaal.

Voor wie de werkelijkheid niet wil herleiden tot kille rationaliteit of tot een emotie los van de realiteit, helpt wijsheid ons om de mensen en realiteiten om ons heen met welwillendheid en respect te zien, vooral de kleinsten en de zwaksten. Bovendien vereist wijsheid geen enorme inspanningen, maar laat zij zich vinden door wie haar zoekt. Want zij is geplaatst door Degene die haar heeft geschapen en zij leidt wie zich onder haar leiding stelt.

Wijsheid vraagt bovenal om nederigheid en dienstbaarheid. Dat leert ons Degene in wie de wijsheid een gezicht heeft gekregen, Christus, die niet gediend wilde worden, maar wilde dienen: “Laat de grootste onder jullie worden als de jongste, en de leider als degene die dient.”

Degene die het meest wijs is, is niet altijd degene die overheerst en zijn macht doet gelden. Integendeel, het is veeleer de dienaar die met wijsheid handelt. Hij verdraait de realiteit niet om er zelf voordeel uit te halen en beperkt zich niet tot cijfers en betogen; hij geeft zichzelf en dient met hoofd en hart.

Laten we bidden dat ons land en onze wereld zulke wijze en welwillende dienaren mogen zien opstaan, die waarheid brengen waar onwaarheid heerst, vergeving waar er misstappen zijn begaan, eenheid waar er verdeeldheid is, hoop waar er wanhoop is, en liefde waar er haat is.

+Luc Terlinden

Aartsbisschop van Mechelen-Brussel